

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Vestfold og Telemark fylkeskommune gir følgende innspill til ny stortingsmelding om kunstnerpolitikken

Innspill er forankret i «*Vestfold og Telemark – der mennesker møtes. Kulturstrategi 2021-2024*», i KUDs innspillsmøte for kulturaktører i Skien den 29.08.2022, der om lag 20 kunstnere og kulturaktører var til stede, samt i fylkeskommunens kjennskap til kulturfeltet.

Innspillet er behandlet i Hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett 20.10.2022.

Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke i deres region/landsdel?

Stikkord:

- Kunstnerlønnen er for lav
 - Etablere tiltak og ordninger som bidrar til å styrke kunstnerøkonomien
- Marginale rammevilkår for kunstinstusjonene
 - Styrke offentlige overføringer til institusjonene
- For få atelierfelleskap
 - Initiere et pilotprosjekt for å etablere tretrinns samarbeid om flere atelierfelleskap
- Lav kompetanse hos publikum om kunst
 - Øke publikums kompetanse om kunst og gjennom det få til økt besøk
- Lav mediedekning av kunst- og kulturtilbudet
 - Initiere et pilotprosjekt for å øke medienes dekning av kunst og kultur
- Lavt fokus på og få virkemidler til kulturell og kreativ næring
 - Øke offentlige støtteordninger til kulturell og kreativ næring

Utdypende kommentarer

Økonomi

Kunstnere har en sårbar økonomi. Dette gjelder innenfor de fleste grupper av skapende og utøvende kunstnere. Det er behov for å styrke kunstnerøkonomien, sånn at kunstnerne gis mulighet til å leve av sitt virke. Dette vil igjen bidra til økt kvalitet på produksjonene til regionens institusjoner.

Små institusjoner

De fleste av kunst- og kulturinstitusjonene i regionen er små aktører med begrenset økonomi, og har ofte bare noen få ansatte. Å styrke institusjonene er en viktig oppgave som skaper mange ringvirkninger, både med tanke på kulturarbeidsplasser, kompetansemiljøer, formidling og flere oppdrag.

Lokaler/arenaer

Det er behov for flere arbeidslokaler for både skapende og utøvende kunstnere. Slike fellesskap fører ofte til ringvirkninger i form av nye prosjekter. Den statlige kunstpolitikken bør prioritere slike satsinger, og se på muligheter for tretrinns samarbeid mellom kommune, fylke og stat. I denne sammenhengen vil Vestfold og Telemark foreslå at det initieres et pilotprosjekt, og imøteser en dialog om dette.

Geografi/distrikt

Vestfold og Telemark er et fylke med store avstander. Det er store forskjeller mellom by og land, og størrelsen på kommunene er også ulik. Dette resulterer i svært ulike behov og muligheter. Til sammen er kulturtilbudet bredt, men det er spredt over et stort område. Vi ser tendenser til at kunstnere flytter på seg og trekker inn mot Oslo, med den begrunnelse at det er der det viktige kulturtilbudet og de store institusjonene er. Selv om regionen har flere kulturinstitusjoner, oppleves disse ofte ikke som toneangivende. En styrking av regionens institusjoner vil gjøre fagmiljøene større og mulighetene flere.

Publikumsutvikling

Vestfold og Telemark fylkeskommune har som mål at innbyggerne i alle deler av fylket har mulighet til å skape, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet. Kultur har en identitetsskapende effekt på både individer og samfunn, skaper mening og trivsel og virker positivt på folkehelsen.

Sentralt i dette arbeidet står institusjonenes evne til å formidle og kontinuerlig utvikle publikums forståelse av og kunnskap om kunsten. Økt kunnskap om kunst i befolkningen er et mål. For å lykkes med dette er det avgjørende å etablere flere kulturarbeidsplasser for å styrke formidlingen.

Kunstkritikk/mediedekning av kultur

Det er et uttalt behov for å øke dekningen og kritikken av kunst og kultur både i nasjonale og regionale medier. Mediene tar ikke en stor nok rolle i å bidra til en offentlig samtale om kunst. Når kultur og ytringer henger så tett sammen som det gjør, er dette en utfordring som foreslås løst for eksempel gjennom et pilotprosjekt.

Kulturnæringer

Mange kunstnere og kulturaktører er enkeltmannsforetak som driver kulturell næring. Fylkeskommunen forvalter statlige midler som er rettet inn mot regional bransjeutvikling for kulturell og kreativ næring. Vestfold og Telemark mottar årlig 700 000 kroner, og en styrking av denne ordningen vil gi økte muligheter. Vi ser også et behov for økt kompetanse hos kunstnerne om koblingen mellom kunstproduksjon og næringsvirksomhet.

Hvilke kunstfelt har det største potensialet for å oppnå økt rekruttering og etablering i deres region/landsdel?

Stikkord:

- Opera – en utløsende faktor kan være å samle miljøene og enes om en felles satsing med statlig, regional og lokal finansiering.
- Det visuelle feltet – en utløsende faktor kan være å etablere en ordning for utstillingshonorar og flere kunstneratelierer.

- Scenekunst – en utløsende faktor kan være flere produksjonslokaler.
- Musikk – en utløsende faktor kan være bedre nettverk og sterkere produksjonsmiljøer.
- Film – en utløsende faktor kan være å styrke filmsentrenes økonomi og handlekraft.

Utdypende kommentarer

Opera

Fylket har flere aktører som hver for seg har forsøkt å bygge opp et operatilbud. Per i dag er Vestfold og Telemark den eneste regionen i landet som ikke mottar statlig støtte til et operatilbud. I 2022 har fylkeskommunen tatt initiativ til å samle disse aktørene for å utrede muligheten for en felles operasatsing i fylket. Målet med dette arbeidet er både å kunne tilby publikum opera av høy kvalitet og å skape nye kulturarbeidsplasser i fylket.

Det visuelle feltet

Det visuelle feltet, som står sterkt i vår region, har stort potensiale. Vi ser at det eksisterende miljøet trekker til seg flere utøvere som bosetter seg her og som drar i gang nye prosjekter. Fylket har to kunstsentre, to kunsthaller, flere gode kunstforeninger og flere gallerier. Det finnes også enkelte atelierfelleskap som trekker til seg kunstnere. For å opprettholde og videreutvikle denne infrastrukturen, er det behov for styrke både kunstsentrenes økonomi og kunstnerøkonomien. Det er viktig å etablere en forutsigbar ordning for utstillingshonorarer. Det trengs også en satsing på flere kunstneratelierer.

Scenekunst

Fylket har et sterkt miljø for scenekunst. I tillegg til et regionteater har fylket flere friteatergrupper, et regionalt kompetansesenter for dans og flere mindre scenekunstaktører. Fylket er stort, og aktørene er spredt over et stort område. Det er derfor behov for flere produksjonslokaler til scenekunst og dans i regionen. Bedre arbeidsforhold vil gi store ringvirkninger for dette feltet.

Musikk

Vestfold og Telemark er et rikt musikkfylke, med flere festivaler, mange musikere innenfor alle sjangre og flere regionale kompetansesentre. Feltet kjennetegnes ved at mange aktører jobber alene og prosjektbasert. Det ligger et potensiale i å samle feltet i nettverk og sterkere produksjonsmiljøer.

Film

Filmmiljøet i fylket er i vekst, og eierskapet i Sørnorsk filmsenter har de siste årene hatt mye å si for dette feltet. Filmsentrene har skapt en bedre oversikt over aktørene i fylket, noe som har resultert i nye samarbeid. Både muligheten for å søke tilskudd hos filmsenteret og hos Mediefondet Zefyr har hatt stor betydning for filmskaperne. Det samme har de kompetansehevende tiltakene i filmsentrenes regi. Potensialet er fortsatt stort på dette feltet, og en ytterligere styrking av de regionale filmsentrene vil bidra til fortsatt vekst.

Kulturturisme

Kulturstrategien har utpekt fem fyrtårn i Vestfold og Telemark: Henrik Ibsen, Edvard Munch, Rjukan og Notodden industriarv, vikingtid og middelalder og regionale kulturarrangementer. Satsingene er

nært knyttet til kultur som et reiselivsprodukt. For å lykkes med dette er behovet stort for profesjonell kunstproduksjon og gode formidlingsstrategier.

Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Stikkord:

- Tiltrekke seg nye samarbeidspartnere fra inn- og utland, og dermed nye prosjekter.
- Hospitere praksisplasser og lede pilotprosjekter.
- Tilrettelegge visningsarenaer for lokale og regionale kunstnere.

Utdypende kommentarer

Vestfold og Telemark er et fylke med store geografiske avstander, og institusjonene ligger spredt rundt i fylket. De gir et viktig tilbud til publikum der de er, og utgjør en sentral del av fylkets kulturelle infrastruktur. Vi ser på både museer, kunstinstitusjoner og andre kompetansesentre som institusjoner i denne sammenhengen. Disse har flere viktige roller i fylkets kunst- og kulturliv.

Institusjonene skaper kunstfaglige programmer, er oppdragsgivere og kan også fungere som opplæringsarenaer. De utgjør også veldig viktige fagmiljøer i fylket. Flere av institusjonene i Vestfold og Telemark er små. En styrking av institusjonenes økonomi vil gjøre dem mer solide, gjøre det mulig å ansette flere og dermed også øke kompetansen ved institusjonen. Institusjoner som jobber godt faglig vil også tiltrekke seg nye samarbeidspartnere i inn- og utland. Økte rammevilkår vil kunne sette institusjonene i stand til å koble praksisplasser, piloter eller andre prosjekter til eksisterende aktiviteter.

Folkebibliotekene finnes i alle fylkets kommuner, og gjennom sine åpningstider og tilgjengelighet utgjør de et viktig bidrag i fylkets kulturelle infrastruktur. I tillegg til å utgjøre viktige kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer, er blant annet bibliotekene en arena for formidling av forfatterskap og utstillingslokaler for kunst. Rollen til bibliotekene kan og bør styrkes ytterligere, slik at de blir en attraktiv samarbeidspartner for kunstnere med lokal tilhørighet.

Hva er fylkeskommunenes viktigste virkemidler for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Fylkeskommunen fyller rollen som regional utviklingsaktør på kulturfeltet gjennom kulturstrategien «*Vestfold og Telemark – der mennesker møtes*». Strategien har blitt fulgt opp av en rekke temadokumenter som beskriver de ulike fagfeltene mer utdypende.

Stikkord:

- Tilskudd
- Priser og stipender
- Kulturprogrammer
- Kompetansetiltak
- Eierskap
- Fylkesbiblioteket
- Marked for musikk
- Friby
- Litteraturfestival
- Kunst i offentlige rom

Utdypende kommentarer

Tilskudd

Fylkeskommunen har en bred tilskuddsordning rettet mot aktører på kulturfeltet. Det kan søkes tilskudd til helårsprogrammer, arrangementer eller festivaler, og enkeltkunstnere kan søke om tilskudd til å utvikle produksjoner. Det kan i flere av kategoriene gis flerårige tilskudd. Ordningen har store søkertall, og er et viktig bidrag til utviklingen på feltet. Det er i tillegg satt av midler til reisestøtte for kunstnere til å kunne delta på festivaler, biennaler og utstillinger.

Kunstnerstipender og priser

Fylkeskommunen deler ut kunstnerstipender og priser rettet mot skapende og utøvende kunstnere. Muligheten for å kunne søke stipend oppleves av kunstnerne som viktig for å kunne utvikle seg som kunstner i regionen.

Kulturprogrammer

Fylkeskommunen organiserer Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, et kunst- og kulturtilbud for barnehagebarn og Applaus, et kulturprogram for bedrifter. Gjennom alle disse programmene gis kunstnere arbeidsoppdrag.

Kompetansekalender

Gjennom året gjennomføres det en lang rekke samlinger, nettverk og dialogmøter i fylkeskommunal regi, og alle har som mål å styrke utviklingen av kunst- og kulturfeltet.

Eierskap

Fylkeskommunen er medeier i Sjønorsk filmsenter og har en samarbeidsavtale med Filmfondet Zefyr AS. Dette gir filmaktører i Vestfold og Telemark muligheten for å søke tilskudd til filmprosjekter, og de gir også tilgang på en rekke kompetansehevende tiltak og nettverk. Fylkeskommunen er også medeier av Teater Ibsen og av Vestfoldmuseene IKS.

Fylkesbiblioteket

Fylkesbiblioteket arbeider med ulike former for kompetanseheving rettet mot folkebibliotekene som kompetansemiljøer. Formidling er et stort satsingsområde både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Marked for musikk og Marked for scenekunst

Fylkeskommunen organiserer den nasjonale arenaen Marked for musikk, og deltar aktivt i Marked for scenekunst. Begge markedene er visningsarenaer for kunstneres produksjoner, som igjen fører til nye arbeidsoppdrag.

Fribyforfattere

Det er et stadig økende antall fribyforfattere i Vestfold og Telemark fylke. Dette har i høyeste grad vært viktige bidrag til nye kulturarbeidsplasser.

Litteraturfestival

Kimen litteraturfestival er drevet av fylkeskommunen, og denne festivalen gir blant annet bibliotekene arrangørkompetanse. En rekke forfattere får oppdrag som del av programmeringen.

Kunst i offentlige rom

Ved nybygg eller ombygginger er en prosentsats av budsjettet avsatt til kunst i offentlige rom. Dette gir viktige oppdrag til visuelle kunstnere.

Hvordan kan de ulike forvaltningsnivåene best arbeide sammen for å nå målet om flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Stikkord:

- Tettere og mer systematisk dialog mellom stat og fylke.
- Trepартssamarbeid om atelierer og produksjonslokaler for kunstnere.
- Styrke allerede etablerte institusjoner.
- Øke intensivordningen for film.

Utdypende kommentarer

Generelt etterlyser Vestfold og Telemark fylkeskommune mer dialog med staten, og at det lyttes mer til kommunal og fylkeskommunal kompetanse om kulturlivet i regionene. Systematisk dialog over tid mellom de ulike forvaltningsnivåene vil kunne gi økt felles kunnskap om utfordringer og muligheter i regionene, og føre til mer samarbeid om målet om flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer over hele landet. Jevnlige treff for alle nivåer vil være klokt. Mens vi per i dag har flere regelmessige treffpunkter med kommunene, mangler vi noe tilsvarende med staten.

Det er også ønskelig å samarbeide om å sikre infrastruktur i form av atelierer og produksjonslokaler for kunstnere. Et trepartssamarbeid mellom kommune, fylke og stat med gjensidige forpliktelser vil være nyttig. Gjennom slike samarbeid vil man sikre at kommunene ikke må ta ansvar for slike satsinger alene, og man vil kunne styrke satsingene med mer midler. Kunstnermeldinga bør løfte fram eksempler på velfungerende atelierfellesskap og produksjonslokaler i regionene.

Det er også ønskelig med et samarbeid om å styrke de eksisterende institusjonene ytterligere. Institusjonene, både de små og de større, har en svært viktig rolle i regionene. Institusjonene ansetter kunstnere, bidrar til å utvikle dem kunstnerisk og gir dem rammer, og utvikler også et mangfold av stemmer og kunstneriske programmer. Institusjonenes kunnskap om sine fagfelt gjør dem også særlig kompatible til å drive både videreutvikling og nyrekruttering. Institusjonene er svært sentrale som operative ledd med tanke på å nå målsetningene i fylkeskommunens kulturstrategi.

Fylkeskommunen har satset på utviklingen av filmfeltet både gjennom eierskap i Sørnorsk filmsenter og ved samarbeidsavtale med Mediefondet Zefyr AS. Miljøet i fylket etterlyser mer midler til større filmprosjekter. Incentivordningen for film bør økes slik at flere velger å gjøre filminnspillinger i Norge og i regionene. Offentlig støtte til film kan gi store ringvirkninger, både ved at filmaktørene gjennom store prosjekter får mulighet til å vokse, regionen der innspillingen foregår blir mer synlig, og ved at produksjonen legger igjen store midler i omkringliggende næringer. Vi henviser ellers til høringsinnspill gitt i forbindelse med gjennomgangen av de regionale filmvirksomhetene.

Fylkeskommunens forventninger handler om at den regionale filmsatsingen ønskes styrket siden vi kjenner mulighetene i vår region. Det må utvises tillit til regionene og til kompetansen som er i det regionale virkemiddelapparatet, da det vil stimulere til aktivitet, maktspredning og autonomi.

Vestfold og Telemark fylkeskommune ser fram til den nye kunstnermeldinga, og til det videre arbeidet med å styrke kunstens og kunstnernes plass i samfunnet.